

Instytut Rozwoju Gospodarczego

**SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA
W WARSZAWIE**

Stanisław Kluza

Oskar Krzesicki

KONIUNKTURA W BANKOWOŚCI
styczeń-marzec 2017

ISSN 2392-3733

Badanie okresowe nr 72

BADANIA KONIUNKTURY GOSPODARCZEJ INSTYTUTU ROZWOJU GOSPODARCZEGO SGH

Rada Programowa:

Elżbieta Adamowicz (przewodnicząca), Joanna Klimkowska (sekretarz)
Marco Malgarini, Gernot Nerb, Ataman Ozyildirim, Janusz Stacewicz, István János Tóth

Komitety Redakcyjny i adres Redakcji:

Konrad Walczyk (redaktor naczelny)
Stanisław Kluza
Oskar Krzesicki

ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa
www.sgh.waw.pl/instituty/irg/

Wydawnictwo:

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa

wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

Publikacja została zrecenzowana zgodnie z wytycznymi MNiSW

©Copyright by Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2017

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved.

ISSN 2392-3733

Informacje zawarte w niniejszym biuletynie oparte są na wynikach ankietowego badania koniunktury nr 72, realizowanego przez IRG SGH według metodyki opisanej na stronie: <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/IRG/koniunktura/Strony/metody.aspx>.

SPIS TREŚCI

I.	OMÓWIENIE WYNIKÓW BADANIA	4
II.	WYNIKI SZCZEGÓŁOWE	7
	1) Wskaźnik koniunktury w bankowości	7
	2) Wynik z działalności bankowej (netto)	8
	3) Warunki prowadzenia działalności bankowej	8
	4) Wielkość wypracowanego zysku	9
	5) Jakość portfela należności	9
	6) Ogólne zainteresowanie klientów usługami bankowymi	10
	7) Wielkość zatrudnienia	10
	8) Czynniki ograniczające rozwój banków	11
	9) Inwestycje kapitałowe	11
	10) <i>Spread</i> (rozstęp) między oprocentowaniem kredytów i depozytów	12
	11) Kurs PLN względem parytetu (koszyka walut).....	12
	12) Stopy procentowe NBP (ogólna tendencja)	12
	13) Ogólna sytuacja polskiej gospodarki	13
	14) Ogólna sytuacja sektora finansowego na tle polskiej gospodarki	13
	15) Wynik na operacjach <i>reverse-repo</i> (pomniejszony o <i>repo</i>)	13
	16) Poziom inflacji	14
	17) Realna podaż pieniądza	14
III.	SUMMARY.....	15
IV.	KONIUNKTURA W BANKOWOŚCI W 2016 R.	16

I. OMÓWIENIE WYNIKÓW BADANIA

1. W IV kwartale 2016 r. wartość wskaźnika koniunktury w sektorze bankowym IRG SGH (IRGBAN) wzrosła, osiągając poziom +6,1 punktu. Wynik ten jest o 18,4 pkt. wyższy od wskazania z III kwartału 2016 r., lecz niższy o 0,4 pkt. od oczekiwań wyrażonych przez banki we wcześniejszym badaniu. Na wzrost wartości wskaźnika silnie wpłynęło zwiększenie się wartości sald odpowiedzi na pytania o wynik z działalności bankowej i wypracowany zysk oraz – w mniejszym stopniu – o wielkość zatrudnienia. Spodziewane jest nieznaczne polepszenie się sytuacji w kolejnym okresie, a wartość salda przewidywań wynosi +6,3 pkt.

2. W IV kwartale 2016 r. wartość salda odpowiedzi na pytanie o wynik z działalności bankowej (netto) wzrosła do +11,8 pkt., podczas gdy w III kwartale wynosiła +5,9 pkt. Jest jednak niższa od przewidywanej przed trzema miesiącami (o 13,2 pkt.). Prognozowany jest wzrost wyniku z działalności bankowej w następnym kwartale – wartość salda prognostycznego wynosi +37,5 pkt.

3. W IV kwartale 2016 r., podobnie jak we wcześniejszym, wartość salda ocen warunków prowadzenia działalności bankowej była ujemna i wyniosła -5,5 pkt. Warunki prowadzenia działalności bankowej ulegają stopniowej poprawie. Wartość salda jest wyższa od oczekiwanej w poprzednim kwartale (o +25,7 pkt.). Banki spodziewają się jednak pogorszenia się warunków prowadzenia działalności w kolejnym kwartale – wartość salda prognostycznego jest równa -23,5 pkt.

4. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość wypracowanego zysku wyniosła +12,5 pkt. W ciągu kwartału wzrosła o 30,1 pkt., zgodnie z przewidywaniami wyrażonymi w październikowym badaniu koniunktury. Z opinii ankietowanych wynika, że w kolejnym kwartale zyski nie powinny ulec zmianie.

5. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o jakość portfela wzrosła do poziomu 23,6 pkt. Liczba banków, w których jakość portfela się poprawia, jest więc wyższa niż tych, w których się pogarsza. Obecna wartość salda jest wyższa od przewidywanej w poprzednim kwartale (o +23,6 pkt.). W ocenie banków jakość portfela nie zmieni się w przyszłym kwartale.

6. Ogólne zainteresowanie klientów usługami bankowymi wzrosło. Wartość salda wyniosła +11,7 pkt. (w poprzednim kwartale 0,0 pkt.). Ponad trzy czwarte banków (76,5%) informuje o braku zmian w popycie na usługi bankowe. Obecna wartość salda jest zgodna z przewidywaniami z poprzedniego kwartału. Spodziewany jest nieznaczny wzrost zainteresowania usługami bankowymi w I kwartale 2017 r. – wartość salda prognostycznego jest równa +6,3 pkt.

7. Choć w IV kwartale 2016 r. banki po raz kolejny zadeklarowały chęć zmniejszenia zatrudnienia, tempo jego redukcji słabnie – bieżąca wartość salda (-5,9 pkt.) jest o 19,1 pkt. wyższa od wartości w poprzedniego kwartału. Jest zarazem wyższa (o 12,9 pkt.) od przewidywanej przed kwartałem. Banki planują jednak dalsze cięcia w zatrudnieniu – wartość salda prognoz wynosi -18,8 pkt.

8. W IV kwartale 2016 r. przeciętne odczucia dotyczące dolegliwości barier w sektorze bankowym nie uległy znaczącej zmianie. Na pierwszym miejscu znalazły się bariery prawne – odsetek banków wskazujących na te ograniczenia w działalności wyniósł 63,2% i był niższy niż w III kwartale. Na drugim miejscu bankowcy wymieniają obciążenia podatkowe (57,9% wskazań, spadek w porównaniu z poprzednim kwartałem), a na kolejnym bariery związane z niedostatecznym popytem na usługi finansowe (42,1%). W kolejnym kwartale rozwój banków będzie najprawdopodobniej hamowany przez te same czynniki.

9. W minionym kwartale wartość salda odpowiedzi na pytanie o dynamikę inwestycji kapitałowych obniżyła się z +17,6 pkt. do +6,3 pkt. Choć obecna wartość salda jest niższa od przewidywanej w poprzednim kwartale (o 12,5 pkt.), banki kontynuują odbudowę swoich pozycji inwestycyjnych. Prognozowany jest wzrost inwestycji kapitałowych w kolejnym kwartale – wartość salda przewidywać wynosi +6,7 pkt.

10. Odsetek banków, które spodziewają się, że wielkość *spreadu* będzie się zmniejszać, wzrósł z 12,5%, do 26,7%, a udział tych, które spodziewają się krótkookresowego jego wzrostu, spadł z 43,8% do 33,3%. Większość ankietowanych (85,7%) przewiduje stabilizację lub wzrost *spreadu* w ciągu kolejnych 12 miesięcy.

11. W opinii 47,1% badanych banków wartość polskiej waluty w krótkim okresie nie zmieni się, a 35,3% wskazuje na prawdopodobne umocnienie się złotego. Aprecjacje złotego w długim okresie przewiduje 58,8%, 23,5% banków spodziewa się jego stabilizacji, a na możliwą deprecjację wskazuje 17,6% respondentów.

12. Zdaniem ankietowanych, w I kwartale 2017 r. NBP utrzyma stopy procentowe na obecnym poziomie. W ocenie zmian długookresowych bankowcy nie są już jednak jednomyślni – 82,4% badanych spodziewa się utrzymania się stóp przez najbliższe 12 miesięcy, zaś pozostałe 17,6% banków prognozuje wzrost stóp procentowych NBP.

13. Od IV kwartału 2008 r. większość respondentów badania koniunktury w sektorze bankowym niezmiennie przewidywała brak zmian w sytuacji gospodarczej kraju. Nie inaczej ma być w I kwartale 2017 r. Odsetek respondentów spodziewających się braku zmian ogólnej sytuacji gospodarczej w krótkiej perspektywie wynosi 78,6%. Pozostałe banki przewidują pogorszenie się (14,3%) lub poprawę stanu gospodarki (7,1%). Prognozy długookresowe są podobne; odpowiednie odsetki wynoszą: 78,6 %, 7,1% i 14,3%.

14. W ostatnim okresie sytuacja sektora finansowego względem sytuacji w całej gospodarce stale się pogarsza. Dziewiąty kwartał z rzędu odsetek banków negatywnie oceniających sytuację sektora bankowego przewyższa odsetek tych, którzy oceniają ją korzystnie. Odsetek respondentów przewidujących brak zmian w krótkiej perspektywie wynosi 66,7% (w poprzednim kwartale 52,9%). Pozostali respondenci wskazują na negatywne krótkookresowe perspektywy dla branży finansowej (27,8%, podczas gdy w poprzednim kwartale 47,1%), zaś 5,6% banków spodziewa się, że sytuacja sektora na tle innych branż poprawi się. Przewidywania długookresowe są bardziej pesymistyczne – 64,7% banków nie spodziewa się zmiany, podczas gdy 29,4% wskazuje na pogorszenie się i tylko 5,9% dostrzega szansę poprawy.

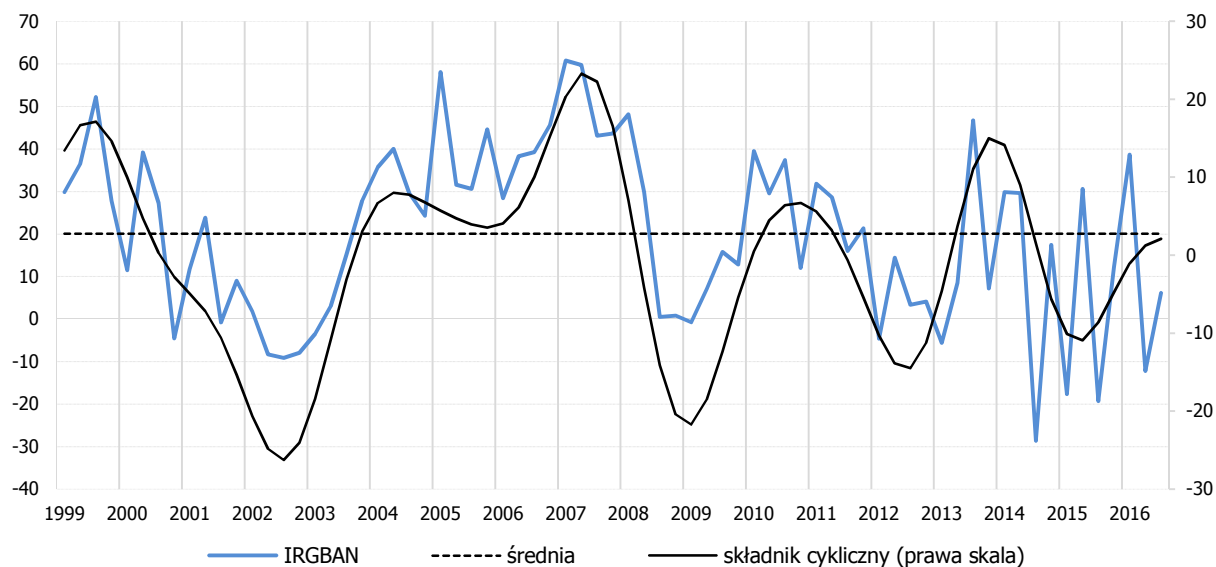
15. 93,3% ankietowanych banków przewiduje utrzymanie obecnego wyniku na operacjach *reverse-repo* w I kwartale 2017 r. Pozostali spodziewają się jego pogorszenia się. Możliwości generowania zysków z operacji *reverse-repo* powinny utrzymać się również w długim okresie (80,0% banków; wśród pozostałych 13,3% spodziewa się wzrostu, a 6,7% spadku wyniku z operacji *reverse-repo*).

16. Inflacja sięgnęła w grudniu 2016 r. poziomu 0,8% w ujęciu rocznym, co oznacza długo oczekiwany powrót wzrostu cen. Respondenci z sektora bankowego spodziewają się utrzymania się tej tendencji również w najbliższych miesiącach. Oczekiwania dotyczące kształtowania się inflacji w długim okresie znajdują się pod wpływem czynników popytowych i są zorientowane na jej wzrost (88,2%).

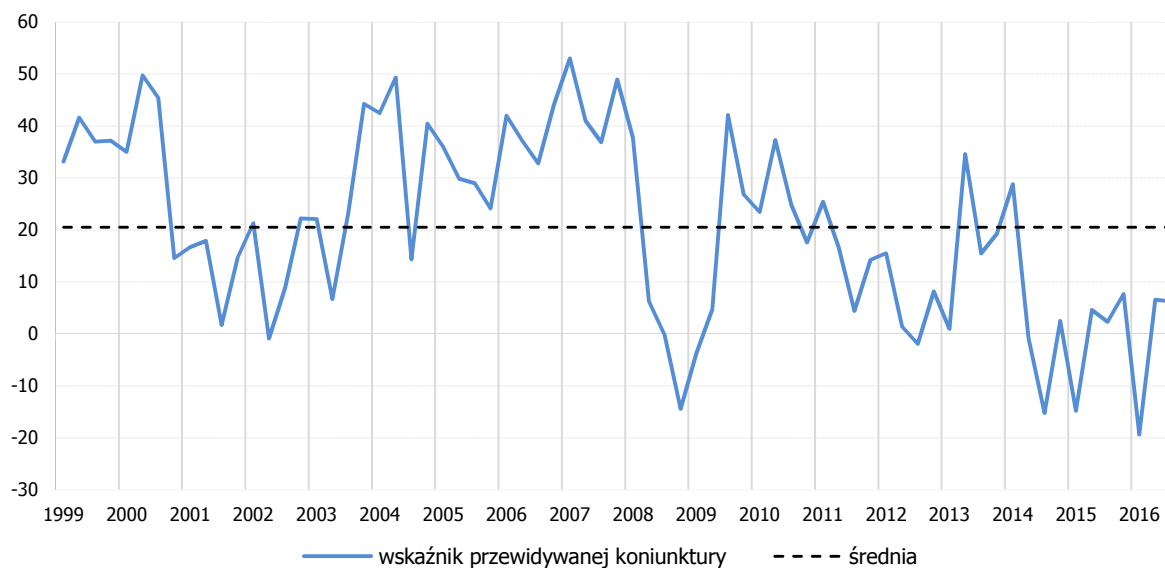
17. Przewidywania dotyczące kształtowania się realnej podaży pieniądza w krótkim okresie wskazują na jej wzrost (64,7%) lub stabilizację (35,3%). Jeszcze więcej, bowiem 70,6% badanych prognozuje wzrost podaży pieniądza w nadchodzących 12 miesiącach. Pozostałe 29,4% banków nie spodziewa się zmiany.

II. WYNIKI SZCZEGÓŁOWE

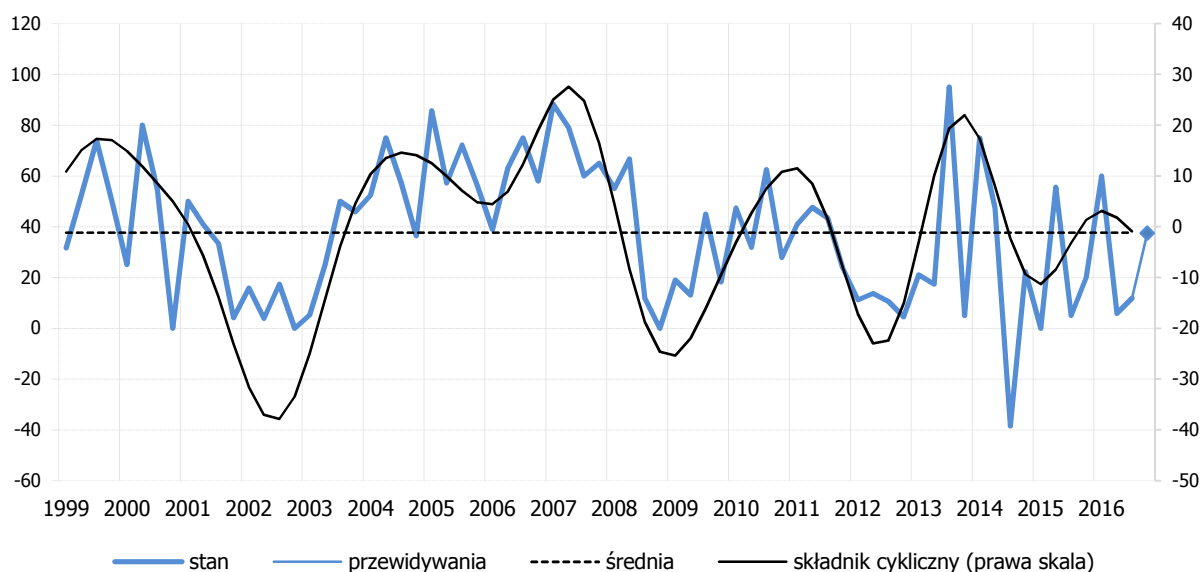
1. Wskaźnik koniunktury w sektorze bankowym

	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016
wskaźnik koniunktury (IRGBAN)	30,6	-19,3	12,2	38,7	-12,3	6,1
wskaźnik prognozowanej koniunktury	4,6	2,3	7,7	-18,4	6,5	6,3

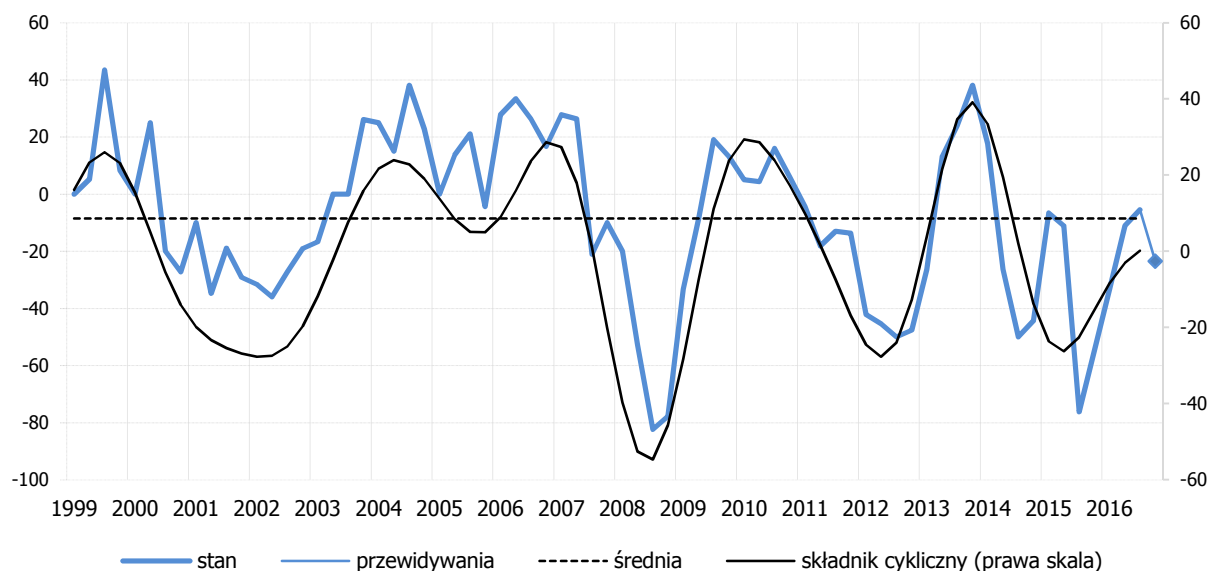

2. Wynik z działalności bankowej (netto)

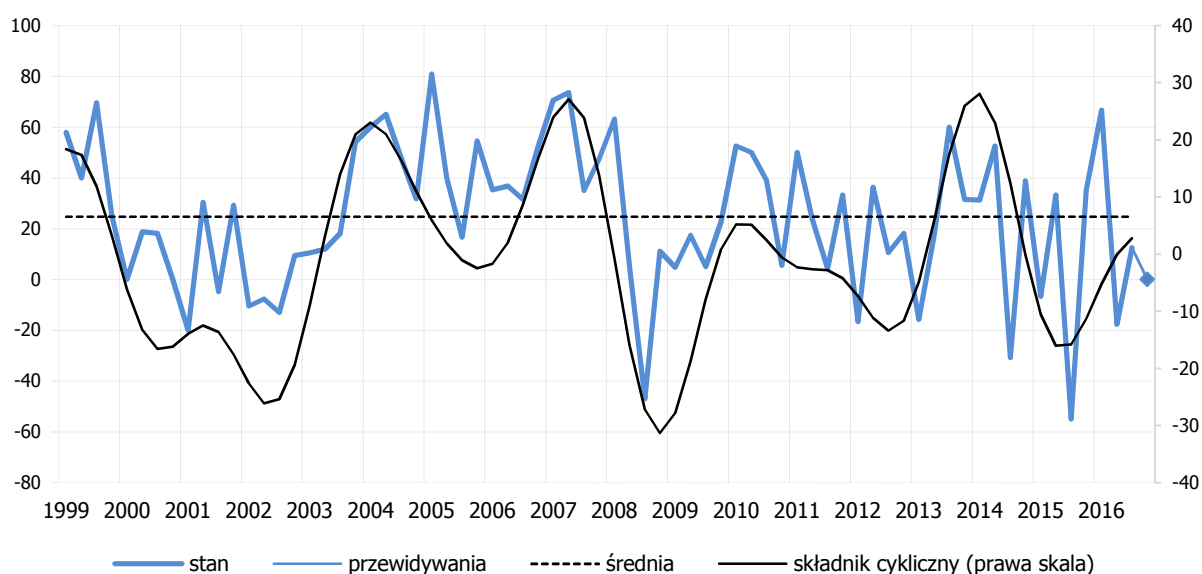
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	przewidywania
1. wzrost	40,0	45,0	80,0	47,1	47,1	56,3
2. brak zmiany	25,0	30,0	0,0	11,8	17,6	25,0
3. spadek	35,0	25,0	20,0	41,2	35,3	18,8
saldo (1.-3.)	5,0	20,0	60,0	5,9	11,8	37,5

3. Warunki prowadzenia działalności bankowej

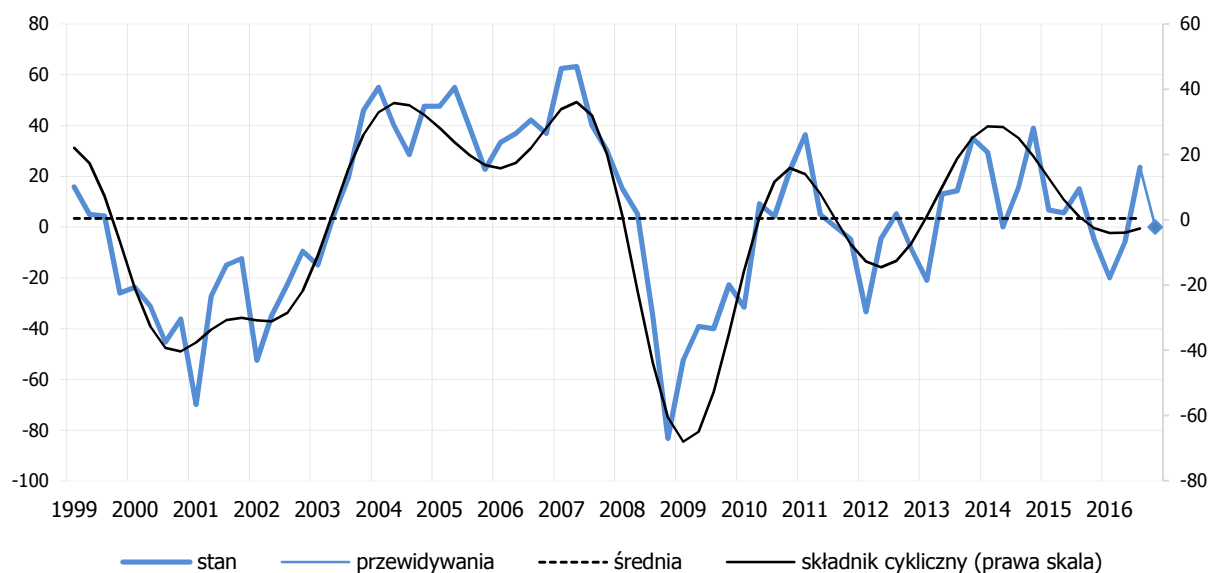
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	przewidywania
1. poprawa	0,0	5,0	0,0	5,6	5,6	0,0
2. brak zmiany	23,8	35,0	66,7	77,8	83,3	76,5
3. pogorszenie	76,2	60,0	33,3	16,7	11,1	23,5
saldo (1.-3.)	-76,2	-55,0	-33,3	-11,1	-5,5	-23,5

4. Wielkość wypracowanego zysku

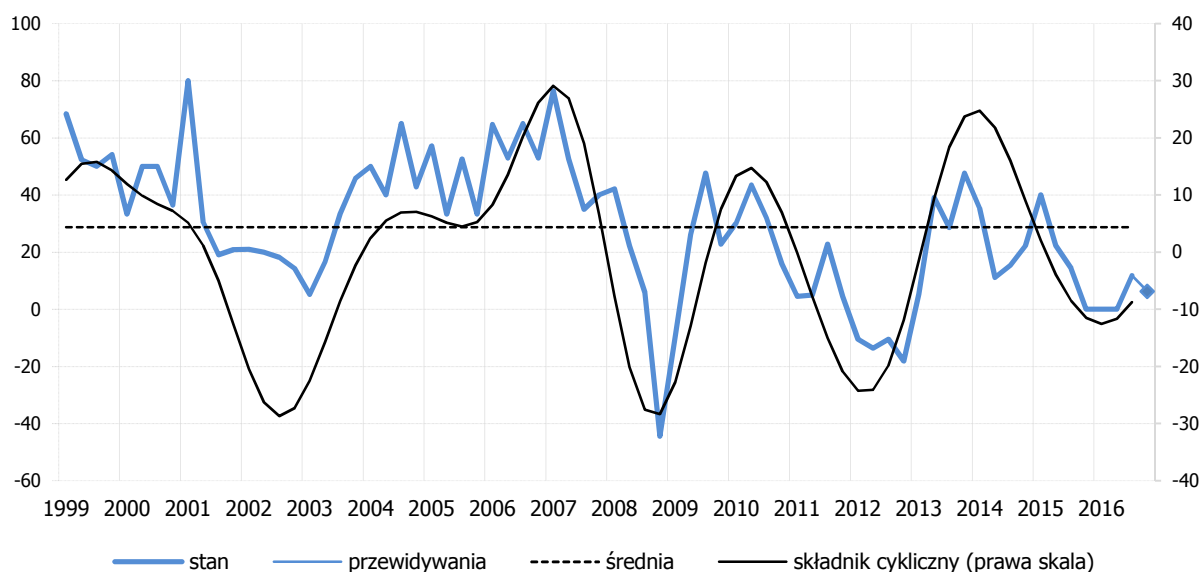
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	przewidywania
1. wzrost	15,0	60,0	80,0	41,2	50,0	29,4
2. brak zmiany	15,0	15,0	6,7	0,0	12,5	41,2
3. spadek	70,0	25,0	13,3	58,8	37,5	29,4
saldo (1.-3.)	-55,0	35,0	66,7	-17,6	12,5	0,0

5. Jakość portfela należności

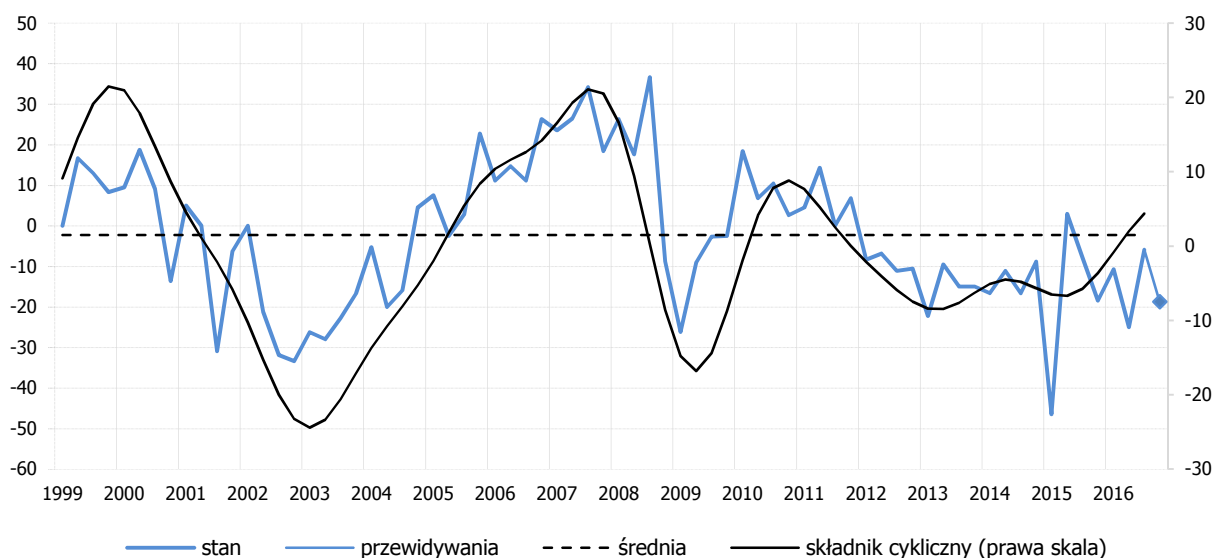
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	przewidywania
1. poprawa	25,0	20,0	20,0	17,6	41,2	6,3
2. brak zmiany	65,0	55,0	40,0	58,8	41,2	87,5
3. pogorszenie	10,0	25,0	40,0	23,5	17,6	6,3
saldo (1.-3.)	15,0	-5,0	-20,0	-5,9	23,6	0,0

6. Ogólne zainteresowanie klientów usługami bankowymi

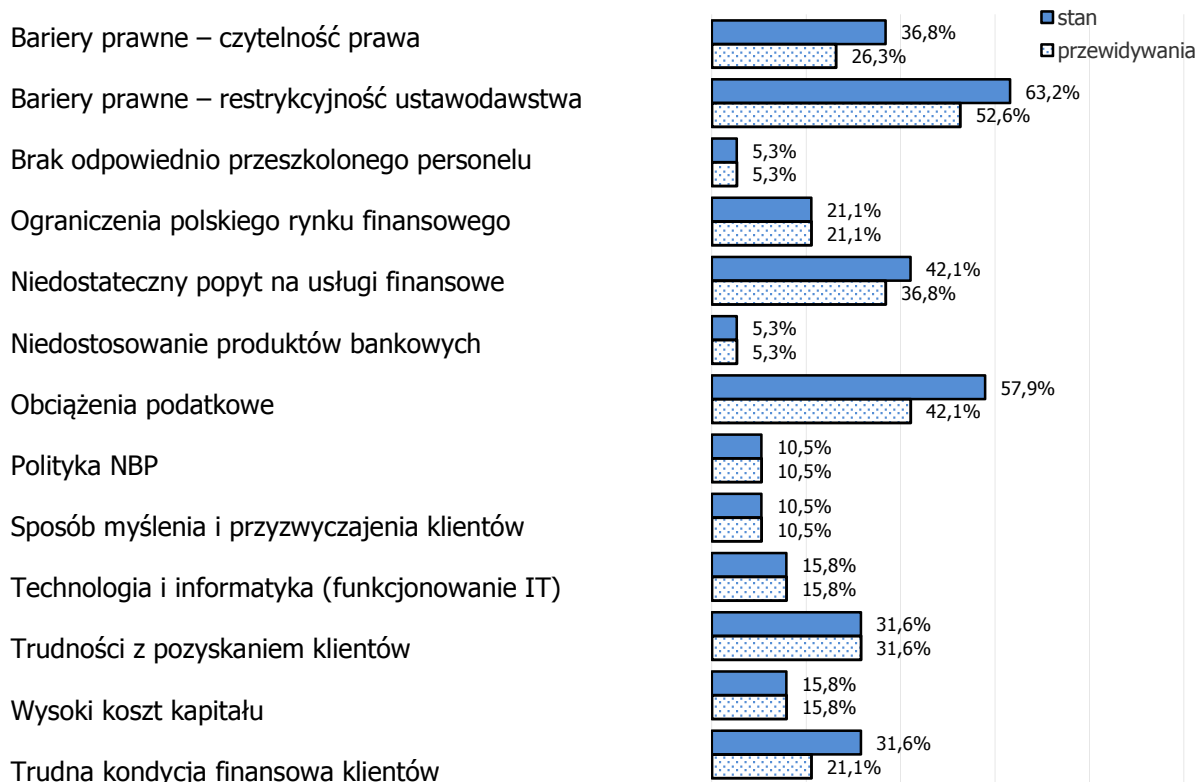
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	2016	przewidywania
1. wzrost	19,0	10,5	6,7	17,6	17,6	12,5
2. brak zmiany	76,2	79,0	86,7	64,7	76,5	81,3
3. spadek	4,7	10,5	6,7	17,6	5,9	6,3
saldo (1.-3.)	14,3	0,0	0,0	0,0	11,7	6,3

7. Wielkość zatrudnienia

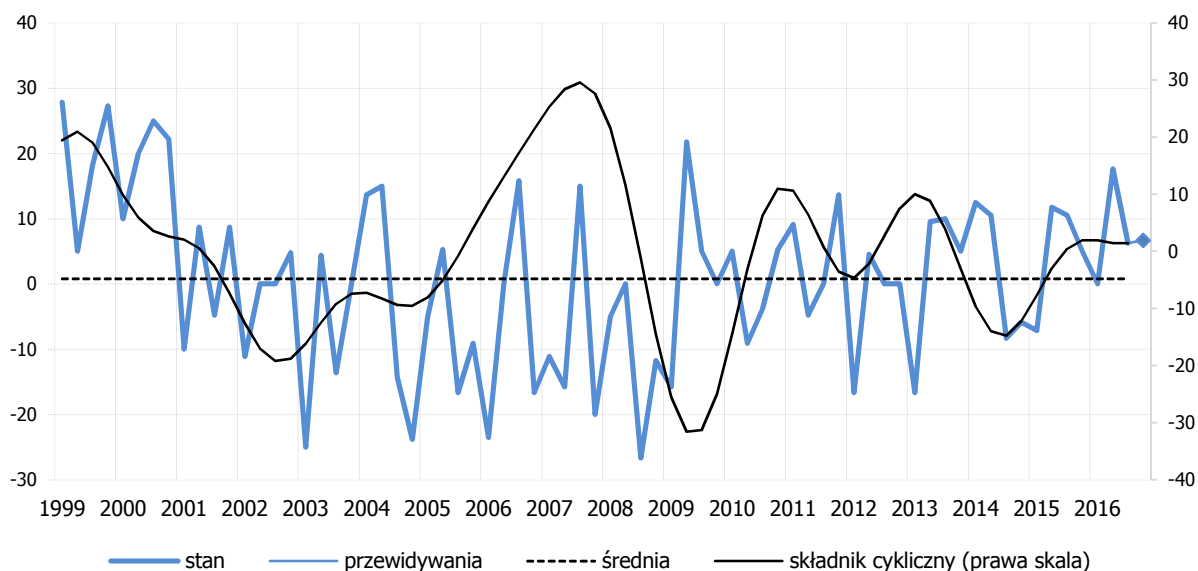

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	przewidywania
1. wzrost >2,5 %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. wzrost <2,5 %	10,5	10,5	14,3	6,3	23,5	6,3
3. brak zmiany	63,2	47,4	50,0	37,5	41,2	50,0
4. spadek <2,5 %	26,3	36,8	35,7	56,3	35,3	43,8
5. spadek >2,5 %	0,0	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0
saldo (1.+2.*0,5-4.*0,5-5.)	-7,9	-18,4	-10,7	-25,0	-5,9	-18,8

8. Czynniki ograniczające rozwój banków

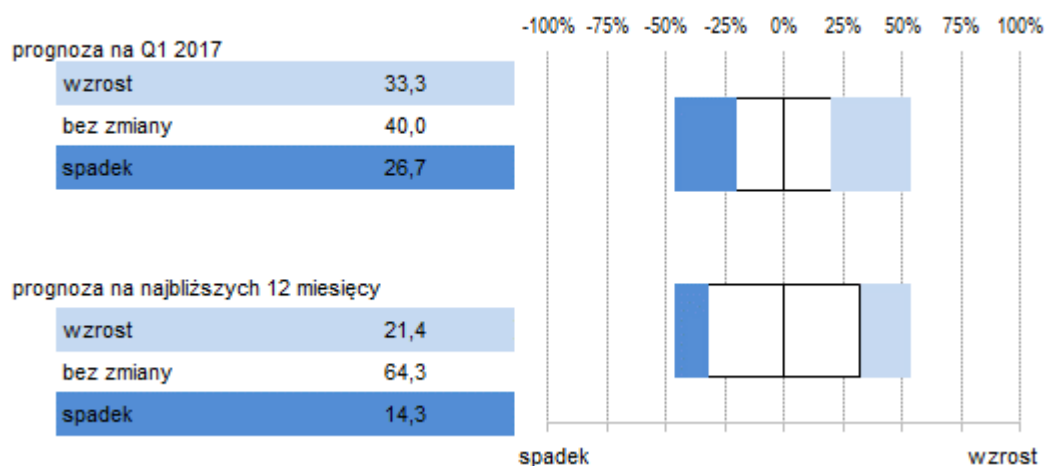

9. Inwestycje kapitałowe

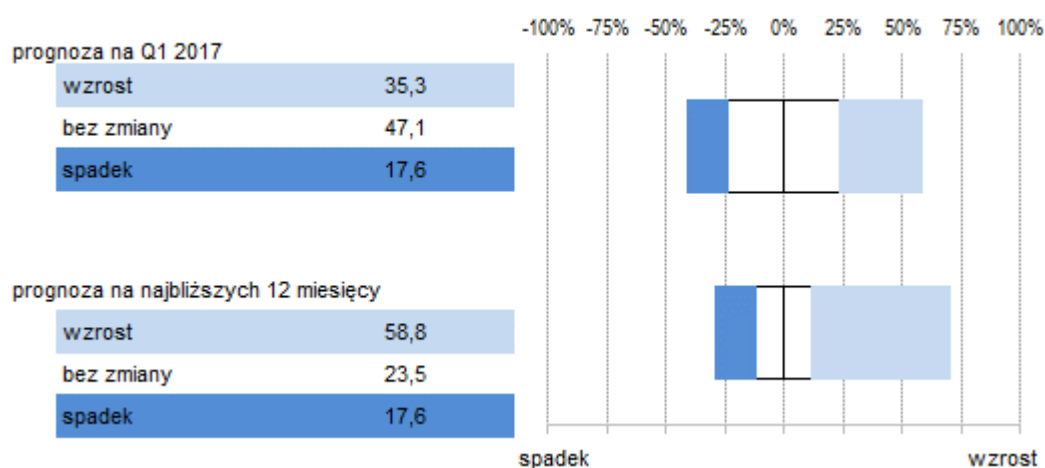

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	przewidywania
1. wzrost	10,5	10,0	13,3	17,6	18,8	6,7
2. brak zmiany	89,5	85,0	73,3	82,4	68,8	93,3
3. spadek	0,0	5,0	13,3	0,0	12,5	0,0
saldo (1.-3.)	10,5	5,0	0,0	17,6	6,3	6,7

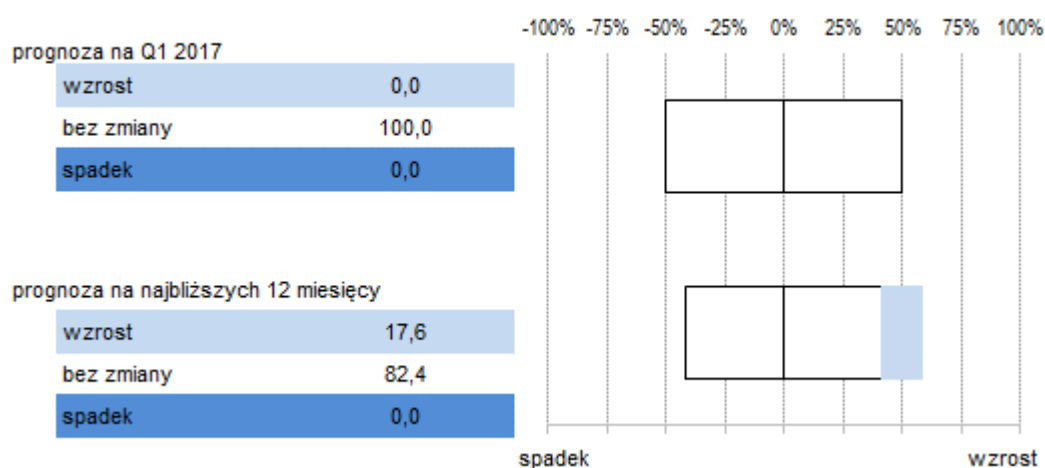
10. Spread (rozstęp) między oprocentowaniem kredytów i depozytów

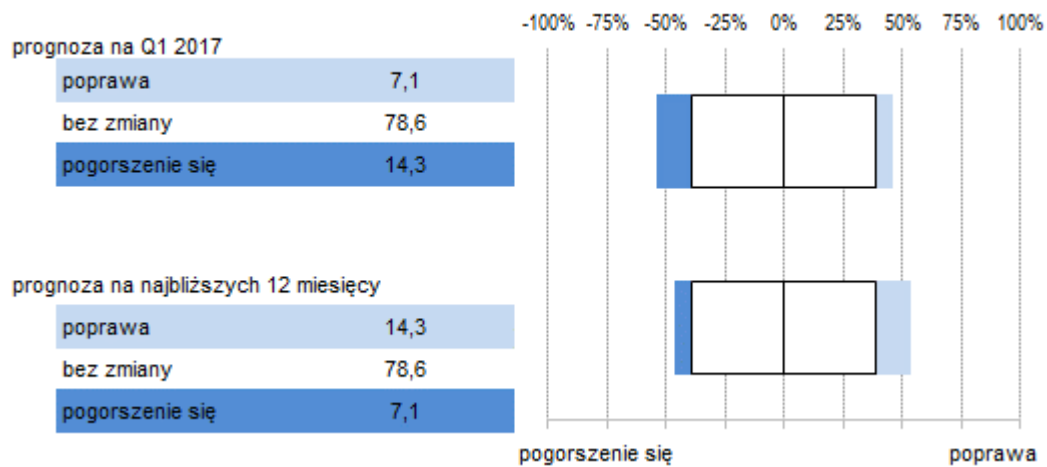
11. Kurs PLN względem parytetu (koszyka walut)

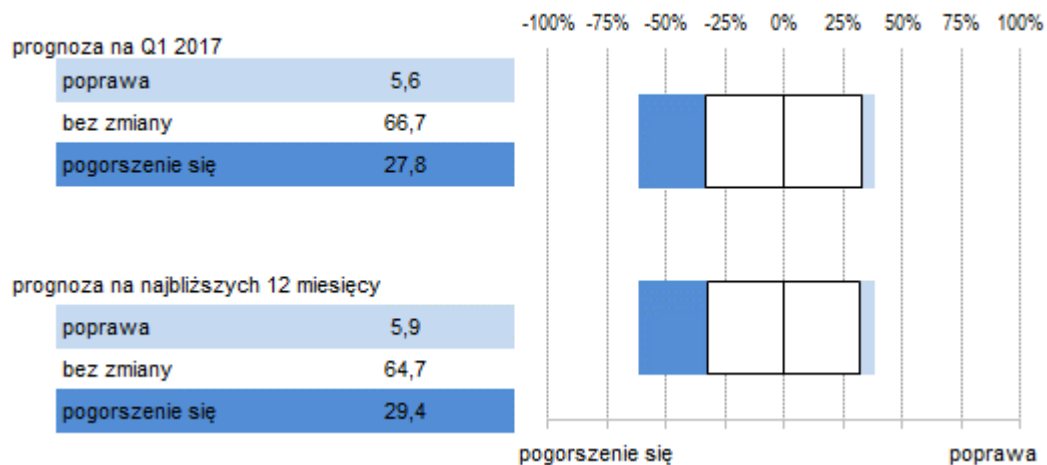
12. Stopy procentowe NBP (ogólna tendencja)

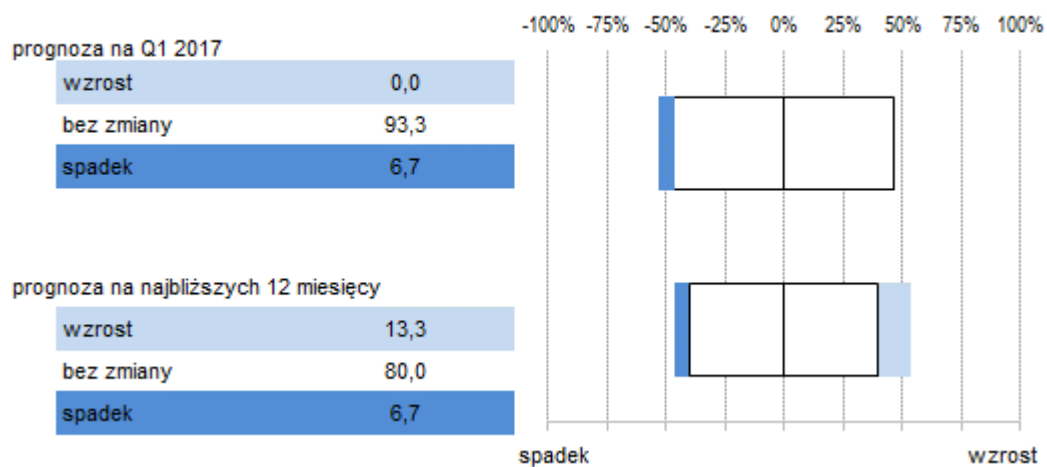
13. Ogólna sytuacja gospodarki polskiej niezależnie od sytuacji sektora finansowego

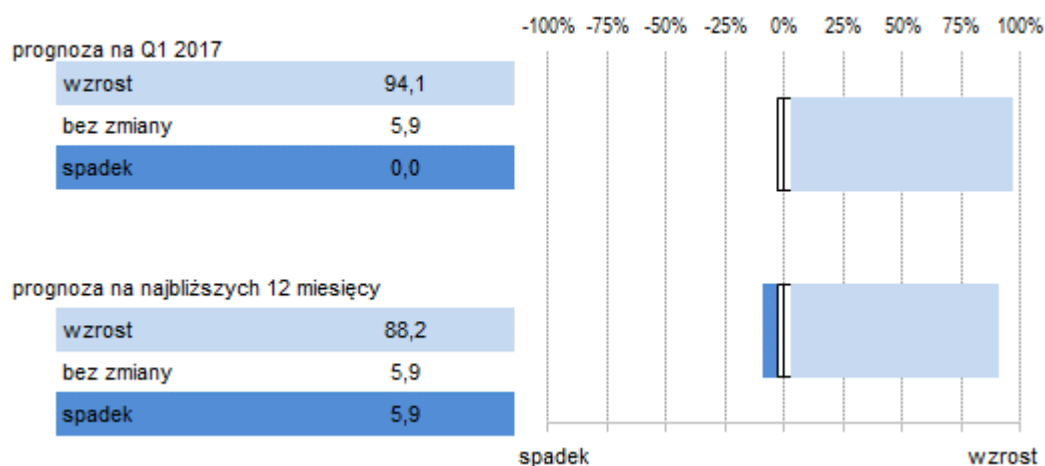
14. Ogólna sytuacja sektora finansowego na tle polskiej gospodarki

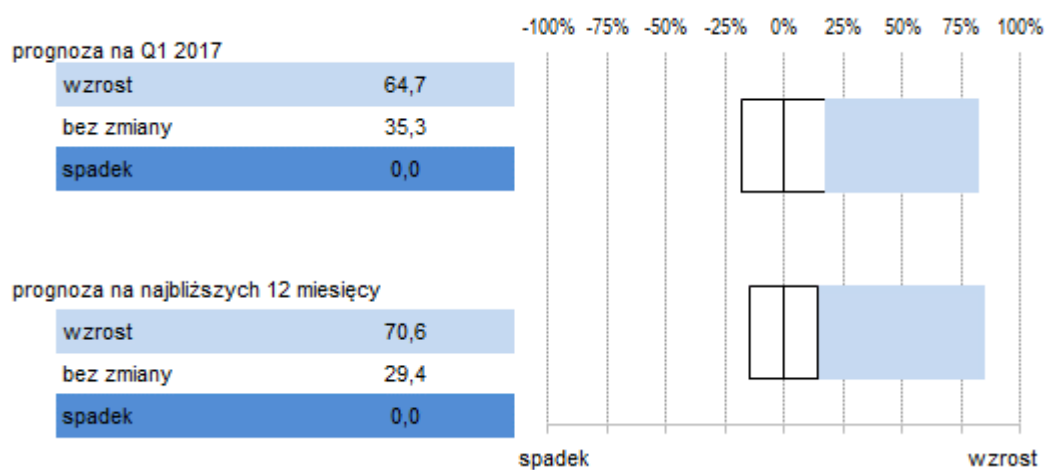
15. Wynik na operacjach *reverse-repo* (pomniejszony o *repo*)

16. Poziom inflacji

17. Realna podaż pieniądza

III. SUMMARY

In the 4th quarter of 2016 the IRG SGH banking confidence indicator (IRGBAN) increased from -12,3 pts to +6,1 pts. The result was caused by an increase in the balances of the result on banking activity and of profits, and – to a lesser degree – of the balance of employment. Business situation in the banking sector is expected to slightly improve (the forecasting indicator equals to +6,3 pts).

IV. KONIUNKTURA W BANKOWOŚCI W 2016 R.

Koniunktura w sektorze bankowym w 2016 r., podobnie jak w poprzednim, cechowała się znaczną niestabilnością i dużymi wahaniami. Zgodnie z opinią ankietowanych banków, przez większą część roku sektor znajdował się pod wpływem wzmożonej restrykcyjności prawa i rosnących obciążeń podatkowych. Przyrostowi akcji kredytowej w dalszym ciągu sprzyjały niskie stopy procentowe, stabilny wzrost gospodarczy i korzystna sytuacja na rynku pracy. Dynamikę akcji kredytowej, zbliżoną do dynamiki nominalnego PKB, trudno jednak zakwalifikować jako nadmierną. Natomiast wyniki finansowe i zyskowość sektora bankowego kontynuowały tendencję spadkową, pomimo zahamowania spadkowego trendu marży odsetkowej netto – nadal głównego źródła zysków. Marża nieodsetkowa wzrosła po raz pierwszy od połowy 2015 r., co było jednak skutkiem sprzedaży udziałów w VISA Europe Limited. Pomimo podejmowanych przez banki działań w celu poprawienia wyników finansowych w drodze podnoszenia opłat i prowizji wynik z tego tytułu w I połowie 2016 r. był niższy niż w analogicznym okresie ub.r. Do zmniejszenia się zyskowości sektora bankowego przyczynił się istotny wzrost kosztów operacyjnych¹.

Wynik z działalności bankowej fluktuował przez cały 2016 r. O ile w II kwartale znacząco wzrósł, to w następnych kwartałach wzrosty były niewielkie. W całym badanym okresie dynamika wyniku z działalności bankowej była dodatnia.

Pomimo dobrej sytuacji gospodarczej banki informowały, podobnie jak w przypadku wyniku z działalności, o znacznych wahaniami zysków. Tak jak w poprzednim roku, przez większość 2016 roku wartość salda odpowiedzi na pytanie o stan zatrudnienia utrzymywała się na poziomie poniżej zera, przy czym średnioroczna jego wartość była zbliżona do wartości z poprzedniego roku. Chęć redukcji zatrudnienia może być związana z wysokim poziomem kosztów operacyjnych w 2016 r.

Istotnym czynnikiem wpływającym na sytuację całego sektora bankowego jest terminowość w regulowaniu zobowiązań przez klientów. W przeciwieństwie do roku wcześniejszego w 2016 r. terminowość spłat zobowiązań przez klientów banków pogarszała się. Poprawę jakości portfela odnotowano dopiero na koniec roku.

O ile w 2015 r. za główną barierę w rozwoju sektora bankowego była uważana bariera prawna, o tyle w 2016 r. równie istotną rolę odgrywała bariera podatkowa, co było związane z wprowadzeniem podatku od aktywów bankowych. Wydaje się natomiast, że na trwałe zmniejszyła się rola polityki NBP. Jeszcze w 2015 r. wskazywała na nią mniej więcej 1/3 badanych, podczas gdy pod koniec 2016 r. odsetek ankietowanych, którzy ją wymieniali, spadł do 10%.

Ogólne zainteresowanie usługami bankowymi przez większość 2016 r. nie rosło ani nie spadało. Z kwartału na kwartał pogarszały się natomiast warunki prowadzenia działalności bankowej (w malejącym tempie).

Badanie koniunktury w bankowości umożliwia wskazanie czynników, które kształtują przyszły rozwój sektora. Wśród tych, które w najistotniejszy sposób mogą wpłynąć na przyszłe zyski, jest poziom inwestycji świadczący o możliwościach ekspansji sektora oraz prognozowana różnica pomiędzy oprocentowaniem kredytów i depozytów (*spread*). W obszarze inwestycji kapitałowych pewną poprawę odnotowano dopiero w ostatnich dwóch kwartałach. W odniesieniu zaś do *spreadów* w I kwartale 2016 r. prognozowany był ich krótkookresowy spadek, co negatywnie wpłynęłoby na zysk. W kolejnych jednak kwartałach stopniowo rósł udział banków, które przewidywały wzrost *spreadów*, choć większość

¹ Za: Raport o stabilności systemu finansowego. Grudzień 2016. Warszawa: NBP.

banków wciąż uważało brak zmiany za najbardziej prawdopodobny. Brak możliwości zarówno podnoszenia jak i obniżania *spreadów* związany był z bardzo dużą presją konkurencyjną i ogólną tendencją do spadku stóp procentowych. Nie należy oczekiwać, że w roku 2017 tendencje te ulegną zmianie i wzrośnie zdolność sektora bankowego do generowania zysków.

Podsumowując, rok 2016 był kolejnym rokiem wzmożonej niepewności i zmagania o dobry wynik całego sektora bankowego, przy czym nie zrealizowały się niektóre obawy z roku poprzedniego. Kolejny rok będzie zapewne wciąż dość trudny dla sektora, o czym świadczą prognozy samych banków. Z drugiej strony oddaliła się wizja gwałtownego i wymuszonego przewalutowania kredytów w walutach obcych, co w połączeniu z dość korzystną sytuacją makroekonomiczną budzi nadzieję na stopniową poprawę koniunktury w bankowości.